

ภาพ: วันไหว้ครูแตรวงคณะบ้านตาล
ที่มา: นายธีระพงษ์ ทัพอาจ

ลักษณะทางดนตรีของแตรวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง Musical Characteristics of Local Brass Band in Lower Northern Thailand

ธีระพงษ์ ทัพอาจ¹

Teerapong Tup-at

E-mail: faronong@gmail.com

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี²

Chalernsak Pikulsri

พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์³

Pongsilp Arunrat

Received: July 18, 2021

Revised: October 12, 2021

Accepted: October 12, 2021

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Ph.D. student, Doctor of Philosophy Program in Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University

² ศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University

³ ศาสตราจารย์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Professor, Faculty of Arts, Silpakorn University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการปรับตัวของแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง โดยกำหนดขอบเขตของวงดนตรีเป้าหมายที่มีอายุการก่อตั้งไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อให้ได้ค่าคงที่ของลักษณะทางดนตรี จังหวัดละ 1 วง รวมเป็น 9 วง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาลักษณะทางดนตรีในหัวข้อ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง และคีตลักษณ์ พบว่าลักษณะทางดนตรี สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 บรรเลงเพลงมาร์ช เพลงร่ำวง เพลงลูกทุ่ง เพลงพื้นบ้าน และเพลงไทย ลักษณะการรับงานบวชนาคกับงานศพ คือแตงวงพื้นบ้านจังหวัดตาก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งแตงวงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะทางดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะคือการนำแคนเข้ามาผสมกับแตงวงพื้นบ้าน กลุ่มที่ 2 มีลักษณะทางดนตรีที่บรรเลงเพลงไทยเพียงอย่างเดียว รับเฉพาะงานศพเท่านั้น คือแตงวงพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งความพิเศษที่เกิดจากลักษณะทางดนตรีของจังหวัดอุทัยธานี พบมีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีมากที่สุด เนื่องจากมีการนำโน้ตสากลเข้ามาใช้ พร้อมกันนี้ได้นำระนาดเอกเข้ามาผสมวงด้วย โดยการนำเครื่องดนตรีไทยเข้ามาผสมทำให้เกิดลักษณะทางดนตรีที่มีจังหวะ ทำนอง สีสันของเพลง และคีตลักษณ์แบบเพลงไทยเดิม ลักษณะทางดนตรีที่พบนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง นำเครื่องดนตรีไทยมาผสมวงมากขึ้น เป็นผลมาจากความนิยมเครื่องเล่นที่ทันสมัย เช่น รถแห่ที่มีเครื่องดนตรีวงสตริง กีตาร์ เบส กลองชุด เข้ามามีบทบาทสำหรับการแห่หน้ามากขึ้น จึงทำให้แตงวงพื้นบ้านต้องปรับเปลี่ยนลักษณะทางดนตรีเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมมากขึ้น

คำสำคัญ: แตงวงพื้นบ้าน ภาคเหนือตอนล่าง ลักษณะทางดนตรี

Abstract

The purpose of this paper was to investigate musical characteristics of local brass bands in lower northern Thailand. The study was part of a research examining local brass bands' adjustment in lower part area of northern Thailand. For the accuracy of musical characteristic presentation, the study particularly examined the bands with at least 40 years of age. Nine bands from nine different provinces were chosen. In this qualitative study, data were collected from the field study and participant interview. The results of the study of musical characteristics on the topics of rhythm, melody, harmonization, color of music and lyric showed that the musical characteristics could be divided into 2 groups. The first group included the band playing Thai local dancing song (Ramwong), march music, folk songs, country music, and Thai songs. Many brass bands underlying this category were commonly played in a naga ordination ceremony or a funeral. Such bands were from Tak, Uttaradit, Phitsanulok, Phichit, and Phetchabun which particularly built its uniqueness by including an E-san reed-mouth organ (Khene) into the band. The second group included bands playing only funerals. These were bands from Sukhothai, Kamphaeng Phet, Nakhon Sawan, and Uthai Thani. It was special and resulted from the musical characteristics of Uthai Thani Province which found the most harmonization among the instruments which presented its particularity by adding international music notation and Ranat-ek into the band. The inclusion of Thai instruments into the bands yielded Thai rhythm, melody, and form. Such music characteristics indicated that local brass bands in lower northern Thailand had increasingly used Thai music instruments. This might result from the popular trend of an ordination musical performance relying on parade float car in which certain types of string band music instruments (e.g., bass guitar, and team drum) played significant role. As a result, the local brass bands had to modify their musical characteristics to meet more social needs.

Keywords: local brass band, lower northern Thailand, musical characteristics

บทนำ

ภาคเหนือตอนล่างเป็นดินแดนกันชนทางวัฒนธรรมระหว่างล้านนาและวัฒนธรรมลุ่มน้ำเจ้าพระยา ตลอดระยะเวลาในประวัติศาสตร์จึงปรากฏหลักฐานความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยาและหัวเมืองในเขตภาคเหนือตอนล่าง ต่างมีวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวบ้านตลอดจนประเพณีเกิดขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ช่วยทำให้พิธีกรรมนั้นดูศักดิ์สิทธิ์และความบันเทิงในวิถีชีวิตเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริง ดนตรีในสังคมไทยก็มีหลักการเดียวกันนี้และดนตรีเกิดขึ้นด้วยกันหลายรูปแบบ ซึ่งดนตรีแต่ละรูปแบบจะทำหน้าที่ด้านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ด้านความบันเทิงเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ ปี่พาทย์ รำวง กลองยาว เพลงพื้นบ้าน ลำตัด แคนววง มังคละ แตรวง เป็นต้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการเชื่อมโยงด้านสังคมวัฒนธรรมระหว่างกัน แตรวงถือได้ว่าเป็นวงดนตรีชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญและผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม เห็นได้จากการแพร่กระจายของแตรวงปรากฏอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยและเป็นวงดนตรีที่ยังมีบทบาทรับใช้คนในสังคมโดยทำหน้าที่ทั้งการประกอบ การแห่และการให้ความบันเทิงต่าง ๆ ทั้งในงานอวมงคล งานมงคลและร่วมกิจกรรมชบวนแห่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เสด็จยุโรปในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2437 นั้น พระชนมายุ เพียง 13 พรรษา ตลอดระยะเวลา รวม 10 ปี ที่ประทับอยู่ในประเทศอังกฤษและเยอรมัน พระองค์ใช้เวลาว่างเรียนดนตรี ทรงอ่านโน้ตและเขียนโน้ตสากลได้แม้กระทั่งทรงพระนิพนธ์เพลงฝรั่งได้และทรงเป็นคนไทยคนแรกที่ประพันธ์เพลงสากลได้ เช่น วอลทซ์ปลื้มจิตต์ วอลทซ์ประชุมพล วอลทซ์โนรี มณฑาทอง มาร์ชบริพัตร เป็นต้น เพลงมาร์ชบริพัตรนี้สมัยนั้นเขาใช้แตรวงบรรเลง ประกอบภาพยนตร์เงียบ มีคนเป่าแตร 5-6 คนแตรวงนี้จะมาบรรเลงนอกโรง เรียกว่า โหมโรง พอได้เวลาก็จะย้ายเข้าโรงเพื่อบรรเลงประกอบหนังเงียบ วงแตรจะนั่งเป่าอยู่ใกล้จอด้านซ้าย มีกระโถมไฟสลัวพอให้เห็นโน้ตได้บาง ๆ (Amatayakul, 1981, pp. 27-69)

ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันแบ่งตามกลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศตามกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก และจังหวัดสุโขทัย แตรวงพื้นบ้านเป็นสังคมท้องถิ่นที่มีอยู่ในทุกภาคของ

ประเทศไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มของชาวบ้านทุกภาค โดยเฉพาะแตงกวพันธุ์บ้านภาคเหนือตอนล่างได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในเขตภาคเหนือตอนล่างและจังหวัดใกล้เคียง เป็นแตงกวพันธุ์บ้านที่มีการพัฒนารูปแบบของวง วิธีการบรรเลงเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ตลอดเวลา จึงมีความน่าสนใจที่จะติดต่อไปบรรเลงในงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในงานอุปสมบท แตงกวเป็นวงดนตรีที่สามารถบรรเลงสร้างความบันเทิงให้กับผู้มาร่วมงานได้อย่างสนุกสนานและได้รับความนิยมมากจนถึงปัจจุบัน แตงกวพันธุ์บ้านในภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ทรัมเป็ต บาร์โธโนสไลด์ทรอมโบน คลาริเน็ต แซกโซโฟนอัลโต แซกโซโฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนโซปราโน คีย์บอร์ดไฟฟ้า เบสไฟฟ้า กลองใหญ่ กลองตะโพน ฆ้องวงเล็ก กลองโซโล ฉิ่ง ฉาบ มีการบรรเลงทำนองเพลงได้หลายรูปแบบทั้งเพลงไทย เพลงมาร์ช เพลงลูกทุ่ง เพลงพื้นบ้าน เพลงสตริง เป็นต้น ซึ่งได้พัฒนาประยุกต์ให้มีความทันสมัยเข้ากับโอกาสต่าง ๆ และลักษณะของงานประเพณีต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานี้เป็นสาเหตุทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยลักษณะทางดนตรีของแตงกวพันธุ์บ้านภาคเหนือตอนล่าง ที่เป็นรูปแบบดนตรีประเภทหนึ่งที่มีความเข้มแข็งสามารถดำรงอยู่ได้และได้รับความนิยมจากคนในสังคมอีกด้วย ถึงแม้ว่ากระแสสังคมไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลสังคมวัฒนธรรมตะวันตกเข้าไปมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นมากขึ้นก็ตาม ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเลือกแตงกวพันธุ์บ้านที่สมบูรณ์ที่สุดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 9 คณะ ในแต่ละจังหวัด มาจังหวัดละ 1 คณะ แตงกวแต่ละคณะก็ได้รับผลกระทบบ้างตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและยังไม่เสื่อมความนิยมลงไป ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาลักษณะทางดนตรีของแตงกวพันธุ์บ้านภาคเหนือตอนล่าง เพื่อค้นหาลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์และบันทึกไว้เป็นข้อมูลปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการดำรงอยู่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของแตงกวพันธุ์บ้านภาคเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องลักษณะทางดนตรีของแตงกวพันธุ์บ้านภาคเหนือตอนล่าง

เป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็น
วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่
จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์
จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก และจังหวัดสุโขทัย ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
ระหว่างเดือนเมษายน 2563 ถึง เดือนมีนาคม 2564 ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบมี
ส่วนร่วม มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหาข้อมูลทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับข้อมูลที่จะลงพื้นที่ พร้อมทั้ง
ประสานงานกับคณะแรงงานในพื้นที่แต่ละจังหวัดเพื่อกำหนดวงดนตรีเป้าหมาย และ
ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามกำหนดการนัดหมาย

2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสนามจริง ตามวันและเวลาที่ประสานงานไว้ โดยใช้
เครื่องมือบันทึกข้อมูลดังนี้ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว เครื่องมือ
บันทึกเสียง สมุดบันทึก โดยมีการกำหนดขอบเขตของวงดนตรีเป้าหมาย ที่มีอายุการ
ก่อตั้ง การบรรเลงรับงานไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อให้ได้ค่าคงที่ของลักษณะทางดนตรี
จึงได้วงดนตรีตามขอบเขตจังหวัดละ 1 วง รวมทั้งสิ้น 9 วง ดังต่อไปนี้

กลุ่มแรงงานข้ามชาติภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 5 จังหวัด

แรงงานข้ามชาติบ้านคณะบ้านตาล ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุดรธานี

แรงงานข้ามชาติ ศ.บุญมีศิลป์ ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

แรงงานข้ามชาติคณะรุ่งเรืองโชวี ตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัด
เพชรบูรณ์

แรงงานข้ามชาติคณะวิชาญศิลป์ ตำบลคลองกระจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัด
สุโขทัย

แรงงานข้ามชาติ ศ.คลังศรีศิลป์ ตำบลปามะม่วง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

กลุ่มแรงงานข้ามชาติภาคเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 4 จังหวัด

แรงงานข้ามชาติคณะบัวหลวง ตำบลคลองแม่ลาย อำเภอเมือง จังหวัด
กำแพงเพชร

แรงงานข้ามชาติคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ ตำบลไผ่ท่าโพ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัดพิจิตร

แรงงานข้ามชาติคณะศรีสวรรค์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

แต่วางพื้นบ้านคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง ตำบลอุทัยใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

3. การวิจัยในครั้งนี้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2563 ถึง
เดือนมีนาคม 2564 ใช้เวลา 1 ปี สำหรับการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1) การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการบรรเลงแต่วางพื้นบ้าน
2) การสังเกตบริบททางข้อมูล และสังเกตลักษณะเฉพาะทางดนตรีของ
แต่วาง

3) การบันทึกด้วยเครื่องมือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว จดบันทึก

4) การสัมภาษณ์อย่างมีส่วนร่วม

4. ขั้นตอนการทำความเข้าใจเพื่อหาผลการวิจัย หลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้ว
ผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับตามกระบวนการวิจัย เชิงคุณภาพ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
เพื่อหาลักษณะทางดนตรีของแต่วางพื้นบ้านในแต่ละจังหวัด 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
เกี่ยวกับ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลงและคีตลักษณ์ ทั้งนี้เมื่อได้
ลักษณะทางดนตรีของแต่วางพื้นบ้านในแต่ละจังหวัดแล้ว จึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมา
วิเคราะห์ตามหลักมานุษยวิทยา เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของลักษณะทางดนตรีของแต่วาง
พื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง ดังนั้น ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ
ส่วนที่ 1 ลักษณะทางดนตรีเฉพาะแต่ละจังหวัด 9 จังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง
ส่วนที่ 2 ภาพรวมลักษณะทางดนตรี ของแต่วางพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง จากนั้น
จึงได้สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลคณะแต่วางพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็น
ตัวแทนข้อมูลจังหวัดละ 1 คณะ ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 ถึง เดือนมีนาคม
พ.ศ. 2564 สามารถจัดเป็นกลุ่มเพลงได้ 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน
เพลงไทย และเพลงลูกทุ่ง ลักษณะทางดนตรี ดังนี้ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง
สีสันของเพลง และ คีตลักษณ์ ได้ผลการวิจัยลักษณะทางดนตรีของแต่วางพื้นบ้าน
ภาคเหนือตอนล่าง ได้ดังนี้

ลักษณะทางดนตรีของแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 1 แตงวงพื้นบ้านคณะบ้านตาล จังหวัดอุดรธานี

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 145 การเน้นเสียงหนัก-เบาตามอารมณ์ผู้เล่น(Accent) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะที่ 1,3 -จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 96 -จังหวะปิกิน ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 68 - จังหวะกลองยาว ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 104
ทำนอง	มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงขาขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียง ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สั้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ
การประสานเพลง	ในอดีตใช้เครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทروมโบน ทรัมเบ็ต เป็นตัวประสานเสียงกัน ซึ่งเป็นการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี 3 ชิ้น และในปัจจุบันก็ยังคงรูปแบบการประสานเสียงแบบเดิมไว้
สีสันของเพลง	ใช้เครื่องเป่า ทรัมเบ็ต แซกโซโฟน สไลด์ทروมโบน กลองใหญ่ กลองโซโล ที่ทำจากโลหะ และหนัง ในการบรรเลง โดยจะให้แซกโซโฟน เป็นผู้ขึ้นเพลง
คีตลักษณ์	-ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดดข้ามเสียงจนสูงเกินไปทำนองเพลงมีลักษณะเพลงปลุกใจเพลงเศร้า เพลงสนุกสนานเป็นเพลง 1 ท่อน เล่น 1 รอบ เล่นทั้งหมด บางเพลงเล่น 2 รอบ และบางบทเพลงที่สั้นลงกว่าคตินั้นเล่นเพลงมากกว่าหลายเพลงกว่าเดิม

ลักษณะทางดนตรีของแตงวงพื้นบ้านคณะบ้านตาล จังหวัดอุดรธานี จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น โดยแตงวงคณะบ้านตาลนั้นจะมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะใช้จังหวะมาร์ช จังหวะร่ำวง จังหวะปิกิน และกลองยาวนั้น มีกลองใหญ่เป็นตัวกำกับ จังหวะหลัก ผู้บรรเลงใส่อารมณ์เพื่อเพิ่มความสนุกสนานให้กับผู้ชม

2) ด้านทำนอง เป็นไปตามลักษณะประเภทเพลงไทยและเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะมาร์ช ร่ำวง ปิกิน และจังหวะกลองยาว มีลักษณะทำนองขาขึ้น หมายถึงเสียงสูงและขาลง หมายถึงเสียงต่ำ ซึ่งมีลักษณะทำนองตามบันไดเสียงของเพลง มีการใช้เทคนิคการลากเสียงยาวและสั้นทำให้เกิดเป็นลักษณะเฉพาะของทำนองเพลง

3) ด้านการประสานเสียง ยังคงลักษณะทางดนตรีการประสานเสียงแบบเดิมไว้ โดยในอดีตใช้เครื่องดนตรี 3 ชิ้น แซกโซโฟน ทروมโบน ทรัมเบ็ต เป็นตัวประสานเสียงกัน ซึ่งเป็นการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี 3 ชิ้น และในปัจจุบันก็ยังคงรูปแบบการประสานเสียงแบบเดิมไว้

4) ด้านสีสันของเพลง มีเครื่องดนตรีทรมเป็ตทำหน้าที่เป่าตามบทเพลงและโต้ตอบสอดแทรก ส่วนตัวโน้ตที่เป็นสีสันของเพลงสไลด์ทรมโบนทำหน้าที่บรรเลงตัวโน้ตท้ายจังหวะเป็นจังหวะห่าง ๆ เพิ่มสีสันความหนักแน่นของเสียง แซกโซโฟนอัลโตทำหน้าที่ผู้นำขึ้นเพลงบรรเลงเก็บทำนองเพลงเป็นตัวหลัก แซกโซโฟนเทเนอร์ทำหน้าที่เป่าตามบทเพลงที่เป็นทำนองหลักของวง เครื่องดนตรีแต่ละชนิดทำหน้าที่ตามลักษณะเฉพาะของตนเอง ผสมกันทำให้เกิดสีสันของเพลง

5) ด้านคีตลักษณ์จะมีการบรรเลงเพลงท่อนเดียว กับเพลงสองท่อนเป็นส่วนใหญ่ แซกโซโฟนอัลโตกับทรมเป็ตเป็นผู้นำขึ้นเพลง ในส่วนด้านคีตลักษณ์นี้ถือว่ามีความเรียบง่ายและมีลักษณะของการขึ้นเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีเสียงสูง คือ แซกอัลโตกับทรมเป็ตเป็นตัวขึ้นเพลง

สรุปได้ว่า แตรวงพื้นบ้านคณะบ้านตาล จังหวัดอุดรดิตถ์ มีลักษณะทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์ ด้านการประสานเสียงที่ใช้เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นแต่ละหน้าที่เป็นตัวประสานเสียงกันตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดลักษณะทางดนตรีด้านการประสานเสียงคงไว้ ทำให้แตรวงพื้นบ้านคณะบ้านตาล จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความโดดเด่น เป็นที่นิยมสำหรับการรับจ้างงานในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 2 ตารางพื้นบ้านคณะ ศ. บุญมีศิลป์ จังหวัดพิษณุโลก

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ ⁴ / ₄ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 140 การเน้นเสียงหนัก-เบาตามอารมณ์ผู้เล่น(Accent) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะที่ 1,3 - จังหวะร่าย ใช้อัตราจังหวะ ² / ₄ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 45 -จังหวะสองไม้ ใช้อัตราจังหวะ ² / ₄ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 65 การย้อนกลับ (ending) ตรงห้องที่ 33,37,65,69,105,109,137,141, 161,165,205,209 และมีการยืดจังหวะให้ยาวขึ้นตอนจบบทเพลง -จังหวะสามช่า ใช้อัตราจังหวะ ⁴ / ₄ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 160 ใช้โน้ต 3 พยางค์ (Triplet) ในห้องที่ 2,39,60,97 - จังหวะทั่วไปสำหรับเพลงลูกทุ่ง ที่เน้นท่อนฮุค คือ รำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า ตะลุง โขน
ทำนอง	เป็นไปตามประเภทเพลง เช่นเพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย มีลักษณะพิเศษ คือเพลงลูกทุ่งที่เน้นทำนองท่อนฮุค ซึ่งเป็นทำนองที่คุ้นหูสำหรับผู้ฟังเพิ่มความสนุกสนาน ในส่วนอื่นเหมือนกับแตงรองคณะอื่น ๆ มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงซ้ำขึ้น การเรียงเสียงขาลง
การประสานเสียง	สำหรับการประสานเสียง มีการปรับตามยุคตามสมัยเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ แต่ยังคงการประสานเสียงในส่วนของเพลงมาร์ชไว้ เนื่องจากเพลงมาร์ชนี้จะบรรเลงในช่วงแรก ๆ ของการเปิดวงแสดงให้เห็นถึงความอลังการของการประสานเสียงในการบรรเลง
ลีลาของเพลง	ส่วนลีลาของเพลงสืบเนื่องจากการประสานเสียงที่ปรับตามยุคสมัย แต่สำหรับลีลาในลักษณะทางดนตรีนั้น มีการเพิ่มกลองใหญ่ 2 ใบ กลองโกล ซึ่งในวงนี้นั้นจังหวะหนักและหลากหลาย โดยจะให้แซกโซโฟน หรือทรัมเป็ตสลับกันเป็นผู้ขึ้นเพลง
คีตลักษณ์	ทำนองเพลงยังเหมือนเดิม บางเพลงเล่น 2 รอบ และบางเพลง ตัดวรรคเพลงบางวรรค บางประโยค ให้สั้นลงเน้นการเล่นเพลงให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะ รำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า ตะลุง โขน และเพลงที่ทันสมัยมากขึ้น

ลักษณะทางดนตรีของแตงรองพื้นบ้านคณะ ศ.บุญมีศิลป์ จังหวัดพิษณุโลก จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น โดยแตงรองคณะบ้านตาลนั้นจะมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะจะเห็นว่าจังหวะมีความซ้ำเร็ว (Tempo) ที่มีความเฉพาะของจังหวะ เพลงมาร์ช (Tempo) 140 กระชับไม่ยืดมีความเหมาะสม จังหวะร่าย (Tempo) 45 เหมาะกับการรำที่อ่อนช้อย จังหวะสองไม้ (Tempo) 65 สำหรับการบรรเลงเพลงพื้นบ้านหรือเพลงไทย จังหวะจังหวะสามช่า (Tempo) 160 มีความเร็วของจังหวะสูงสุดแสดงถึงความสนุกสนาน

2) ด้านทำนอง เป็นไปตามประเภทเพลง เช่นเพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน

เพลงไทย มีลักษณะพิเศษ คือเพลงลูกทุ่ง ที่ เน้นทำนองท่อนฮุค ซึ่งเป็นทำนองที่คุ้นหูสำหรับผู้ฟังเพิ่มความสุขสนาน

3) ด้านการประสานเสียง ยังคงการประสานเสียงในส่วนของเพลงมาร์ชไว้ เนื่องจากเพลงมาร์ชจะบรรเลงในช่วงแรก ๆ ของการเปิดวง แสดงให้เห็นถึงความอลังการของการประสานเสียงในการบรรเลง ในส่วนของเพลงอื่น ๆ มีการปรับตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ เน้นการมีส่วนร่วมของนางรำจึงไม่พบการประสานเสียงมากนัก

4) ด้านสีสันของเพลง ถือเป็นลักษณะเฉพาะของวงที่เพิ่มสีสันในส่วนของจังหวะหลัก หรือจังหวะหนึ่งสำหรับเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่กระตุ้นความสนุกสนานโดยการเพิ่มกลองใหญ่ จากเดิมตรงฟันบ้านทั่วไปจะมี 1 ใบ เป็น 2 ใบ เพิ่มกลองโซโล่ใน 1 ชุด มี 4 ใบ ทำให้ส่วนของสีสันของเพลงเป็นเอกลักษณ์ของวง

5) ด้านคีตลักษณ์ มีการดัดบทเพลงที่สั้นลงกว่าเดิม ตัดวรรคเพลงบางวรรค บางประโยค เน้นเล่นเพลงจำนวนมากที่ไม่ซ้ำเดิมในการรับงาน 1 งาน เกิดความหลากหลายแนวเพลง ทำนองเพลงยังเหมือนเดิม โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า ตะลุง โชน และเพลงที่ทันสมัยมากขึ้น

สรุปได้ว่า แตรวงฟันบ้านคณะ ศ.บุญมีศิลป์ จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะด้านสีสันของเพลง ที่ใช้เพลงหลากหลายของการบรรเลงเพลง เน้นบรรเลงเพลงลูกทุ่งที่เข้าถึงผู้ฟังและนางรำ ในจังหวะที่หลากหลาย ทั้งร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า ตะลุง โชน และเพลงที่ทันสมัยมากขึ้น ตัดทอนบทเพลงให้เหลือแต่ท่อนที่ติดหูผู้ฟังหรือเรียกว่าท่อนฮุค เพื่อการบรรเลงเพลงที่หลากหลาย ที่สำคัญคือการเพิ่มสีสันของในส่วนของจังหวะหลัก หรือจังหวะหนึ่งสำหรับเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่กระตุ้นความสนุกสนาน โดยการเพิ่มกลองใหญ่จากเดิมตรงฟันบ้านทั่วไปจะมี 1 ใบ เป็น 2 ใบ เพิ่มกลองโซโล่ใน 1 ชุด มี 4 ใบ ทำให้ส่วนของสีสันของเพลงเป็นเอกลักษณ์ของวง

ตารางที่ 3 ตารางพื้นบ้านคณะรุ่งเรืองโชวี จังหวัดเพชรบูรณ์

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 110 ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของบทเพลง -จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะมีความเร็ว (Tempo) 85 -จังหวะหน้าทับปรบไก่ สองชั้น ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 140 มีการใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) ข้ามห้องของบทเพลง -จังหวะสามช่า ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 140 มีการใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) ข้ามห้องของบทเพลง - จังหวะเชิงแบบหมอลำเป็นหลัก
ทำนอง	-เน้นการบรรเลงเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก โดยเพิ่มทำนองหมอลำในจังหวะร่ำวงแบบเชิงเข้ามา มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงขาขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียง ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สั้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ
การประสานเสียง	มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทรอมโบน ทรัมเป็ต เนื่องจากบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่ และใช้เครื่องดนตรีประจำท้องที่ คือแคนเข้ามาผสม
สีสันท่วง	ใช้เครื่องเป่า ทรัมเป็ต แซกโซโฟน เทเนอร์ กลองใหญ่ ตะโพน กลองอีสาน และมีเครื่องดนตรีพื้นที คือแคนเป็นเครื่องดนตรีหลักในการสร้างสีสันให้กับเพลง
คีตลักษณ์	- บรรเลงบันไดเสียง ด ร ม ช ล เป็นส่วนใหญ่ ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดดข้ามเสียงจนสูงเกินไป มีลักษณะคีตลักษณ์แบบสำเนียงลาว

ลักษณะทางดนตรีของตารางพื้นบ้านคณะรุ่งเรืองโชวี จังหวัดเพชรบูรณ์ จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 5 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เพลงหมอลำ เป็นต้น โดยตารางคณะรุ่งเรืองโชวี นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ ใช้จังหวะมาร์ช จังหวะร่ำวง จังหวะปิกิน และเชิงแบบหมอลำ มีกลองใหญ่ ตะโพน และกลองอีสาน เป็นตัวกำกับจังหวะหลัก มีจังหวะปรบไ้สำหรับ เพลงไทย เพลงพื้นบ้าน ใช้ตะโพนเป็นตัวกำกับจังหวะ และกลองอีสานบรรเลงเป็นหลัก สำหรับจังหวะเชิงแบบหมอลำ

2) ด้านทำนอง เน้นการบรรเลงเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก โดยเพิ่ม ทำนองหมอลำในจังหวะร่ำวงแบบเชิงเข้ามา ทำนองราบเรียบดำเนินไปอย่างคงที่ การเรียงเสียงขาขึ้นการเรียงเสียงขาลง บันไดเสียงเป็นไปตามบทเพลงที่บรรเลงในจังหวะต่าง ๆ ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สั้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ

3) ด้านการประสานเสียงไม่พบการประสานเสียง เนื่องจากตารางพื้นบ้านนี้ใช้เครื่องดนตรีประจำท้องที่ คือแคนเข้ามาผสม

4) ด้านสีสันทของเพลง ใช้เครื่องเป่า ห้วไปคล้ายกับแตงวงพื้นบ้านของวงอื่น ๆ เพิ่ม ตะโพนสำหรับการบรรเลง หน้าทับปรบไกในเพลงพื้นบ้านหรือเพลงไทย กลองอีสานใช้บรรเลงจังหวะสี่แบบหมอลำ และมีแคนซึ่งเป็นเครื่องดนตรีเป็นเครื่องดนตรีหลักในการสร้างสีสันทให้กับเพลง บ่งบอกถึงความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีมากในจังหวัดเพชรบูรณ์

5) ด้านคีตลักษณ์บรรเลงบันไดเสียง ด ร ม ซ ล เป็นส่วนใหญ่ ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดด ข้ามเสียงจนสูงเกินไป มีลักษณะคีตลักษณ์แบบสำเนียงลาว ลักษณะทางดนตรีที่โดดเด่นกับวงแคนของอีสานที่ผสมกับแตงวงพื้นบ้านได้อย่างลงตัว

สรุปได้ว่า แตงวงพื้นบ้านคณะรุ่งเรืองใจ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะทางดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะด้านจังหวะที่มีการนำจังหวะสี่แบบหมอลำมาบรรเลง และด้านของทำนอง เน้นการบรรเลงเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก โดยเพิ่มทำนองหมอลำในจังหวะร่ำวงแบบสี่เข้ามา ทำนองราบเรียบดำเนินไปอย่างคงที่ มีการใช้กลองอีสานบรรเลงจังหวะหลัก มีสังคีตลักษณ์ที่บรรเลงด้วยบันไดเสียง ด ร ม ซ ล เป็นส่วนมาก ลักษณะทางดนตรีที่โดดเด่นด้านการผสมผสานวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการนำเครื่องดนตรีแคนของอีสานมาผสมกับแตงวงพื้นบ้านได้อย่างลงตัว

ตารางที่ 4 ตารางพื้นบ้านคณะวิชาดุริยางค์ จังหวัดสุโขทัย

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	- จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 115 ที่ ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของบทเพลงคือการบรรเลงที่ช้าลง - จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 95 มีการใช้เครื่องหมายโยงเสียงระหว่างห้อง (Tie) - จังหวะหน้าทับมอญ ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 60 - จังหวะบิกิน ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 60 การใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) - ประยุกผสมผสาน นำตะโพนมอญ และเมฆมางคอกมาผสม
ทำนอง	บรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรับงานศพเป็นส่วนมาก มีการซ้ำเสียง เสียงขาขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สั้น ฟังแล้วเกิดความไพเราะ
การประสานเสียง	มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทรอมโบน ทรัมเบ็ต สำหรับเพลงประเภทเพลงมาร์ช ส่วนเพลงอื่น ๆ ไม่พบการประสานเสียง เนื่องจากบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่
ลีลาของเพลง	เกิดจากการนำเปิงมางคอก กับตะโพนมอญมาผสมผสานกับตารางพื้นบ้าน ทำให้ได้รสรทางดนตรีที่ได้กลิ่นไอของความเป็นไทยแบบมอญมากขึ้น
คีตลักษณ์	ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพลงส่วนมากใน 1 เพลง จะบรรเลง 2 รอบ ตามหลักคีตลักษณ์เพลงไทย ใช้บันไดเสียงแบบเพลงไทย แต่ใช้เครื่องดนตรีประเภทตารางเป็นตัวแทนทำนอง

ลักษณะทางดนตรีของตารางพื้นบ้านคณะวิชาดุริยางค์ จังหวัดสุโขทัย จะมี การบรรเลงเพลงประเภทเพลงมาร์ช ในบางส่วน และบรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากงานที่รับประจำคืองานศพ และงานทำขวัญ ซึ่งใช้เพลงไทยเป็นส่วนใหญ่เพื่อความเหมาะสมกับงาน มีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ ใช้จังหวะมาร์ช และจังหวะเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ และหน้าทับมอญ เพื่อให้เข้าลักษณะการผสมวงโดยนำเปิงมางคอก และตะโพนมอญ มาผสมกับ ตารางพื้นบ้าน ใช้ความเร็ว (Tempo) 60 เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เข้ากับทำนองเพลง และความเร็ว (Tempo) 115 สำหรับเพลงมาร์ชเท่านั้น

2) ด้านทำนอง บรรเลงทำนองเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงขาขึ้น ขาลง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาวบ้าง เสียงสั้นบ้างรับฟังแล้วเกิดความไพเราะ

3) ด้านการประสานเสียง มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทรอมโบน ทรัมเป็ต สำหรับเพลงประเภทเพลงมาร์ช ส่วนเพลงอื่น ๆ ไม่พบ การประสานเสียง เนื่องจากบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่

4) ด้านสีสันทันของเพลง เกิดจากการนำเปิงมาคอ กับทะโพนมอญมาผสมผสานกับเครื่องฟ้อนบ้าน ทำให้ได้รสนทางดนตรีที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีตะวันตก

5) ด้านคีตลักษณ์ มีวรรคและประโยคเพลงแบบเพลงไทยเดิม ทำนองเพลง ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพลงส่วนมากใน 1 เพลง จะบรรเลง 2 รอบ ตามหลักคีตลักษณ์ เพลงไทย ใช้บันไดเสียงแบบเพลงไทย แต่ใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องฟ้อนเป็นตัวดำเนิน ทำนอง แซกโซโฟน กับทรัมเป็ต เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ขึ้นเพลงตามแบบเครื่อง ฟ้อนบ้าน

สรุปได้ว่า เครื่องฟ้อนบ้านคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย มีลักษณะทางดนตรี ที่มีเอกลักษณ์ ด้านสีสันทันของเพลง โดยการนำเปิงมาคอ กับทะโพนมอญมาผสมผสาน กับเครื่องฟ้อนบ้าน ทำให้ได้รสนทางดนตรีที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างดนตรีไทย กับดนตรีตะวันตก เนื่องจากงานลักษณะงานที่บรรเลงส่วนมากประกอบพิธีทำขวัญ กั บงานศพ เป็นผสมวงในแบบเฉพาะของคณะวิชาญศิลป์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการคง อยู่ของเครื่องฟ้อนบ้านคณะวิชาญศิลป์ ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ในเขตอำเภอสวรรคโลก อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลานหอย และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดตาก เป็นต้น

ตารางที่ 5 แนวรวงพื้นบ้านคณะ ศ.คลังศรีศิลป์ จังหวัดตาก

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 120 การ ใช้ตาไก่ (Fermata (pause)above) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของบทเพลง -จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 50 การใช้ เครื่องหมายประทุนย้อนกลับ (Start repeat , End repeat) -จังหวะหน้าทับมอญ ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 54,70,105 การใช้เครื่องหมาย (Trill), ตาไก่ (Fermata pause above),ย้อนกลับ (Segno), โยงเสียง (Tie) -จังหวะสามช่า ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 130 การใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie)
ทำนอง	เน้นเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า โซน กลองยาวและจังหวะปิกิน เป็น ส่วนมาก ลักษณะทำนองเพลงเป็นแบบแนวรวงพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลง มีการ ลากเสียงยาว ไหลลงใหญ่เป็นตัวยืนจังหวะหลัก และใช้กลองใหญ่ในการเดินจังหวะหน้าทับมอญ ในส่วนของเพลงไทยสำเนียงมอญพม่า
การประสานเสียง	มีการประสานเสียงในแนวเดียว กล่าวคือ การประสานระหว่างประเภทของเครื่องดนตรีที่มี ช่วงเสียงแตกต่างกัน คือ แซกโซโฟนโอโต้ แซกโซโฟนเทนเนอร์ ทรัมเป็ต สไลหรือทอมโบน และ ปีคาคิเน็ต เป็นต้น
ลีลาของเพลง	ลีลาของเพลงสำหรับส่วนนี้ เป็นลีลาที่ยังคงความเป็นแนวรวงพื้นบ้านแบบเดิมไว้ อนุรักษ์ การบรรเลงในแบบฉบับแนวรวงพื้นบ้าน ใช้เพลงลูกทุ่งยุคเฟื่องฟูของเพลงลูกทุ่งในจังหวะทำนอง แบบลูกทุ่งเดิม
คีตลักษณ์	หลักคีตลักษณ์ของแนวรวงพื้นบ้านของจังหวัดตาก ใช้หลักการบรรเลงตามแนวของเพลงลูกทุ่ง ช่วง ปี พ.ศ. 2530 -2550 มีคีตลักษณ์ตามแบบเพลงลูกทุ่ง ที่มีรูปแบบ A B A คือ A หมายถึงท่อน เนื้อหา B หมายถึงท่อนฮุค แล้วกลับไปลงจบที่ A

ลักษณะทางดนตรีของแนวรวงพื้นบ้านคณะ ศ.คลังศรีศิลป์ จังหวัดตาก จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง แต่ใช้เพลงลูกทุ่งในจังหวะต่าง ๆ เป็นหลัก โดยแนวรวงคณะ ศ.คลังศรีศิลป์ นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง ลีลาของเพลง คีตลักษณ์ ตามอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ เป็นจังหวะที่พัฒนามาจากรำวงพื้นบ้านกับเพลงลูกทุ่ง คือ จังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า โซน กลองยาวและจังหวะปิกิน และใช้กลองใหญ่หรือกลองอเมริกันซึ่งเป็นเครื่องดนตรีสำหรับวงโยธยาทิตของดนตรีสากล แต่นำมา

ประยุกต์แบบจังหวะของเพลงลูกทุ่ง แบบเพลงไทย พร้อมกันนี้ก็สามารถบรรเลงในหน้าทับมอญได้ด้วย

2) ด้านทำนอง เน้นเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะราวง จังหวะสามช่า แซมบ้า โซน กลองยาวและจังหวะปิกิน เป็นส่วนมาก ลักษณะทำนองเพลงเป็นแบบตรงพ้นบ้านแบบดั้งเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลง มีการลากเสียงยาว ให้กลองใหญ่เป็นตัวย่นจังหวะหลัก และใช้กลองใหญ่ในการเดินจังหวะหน้าทับมอญในส่วนของเพลงไทยสำเนียงมอญพม่า

3) ด้านการประสานเสียง มีการประสานเสียงในแนวเดียว กล่าวคือ การประสานระหว่างประเภทของเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงแตกต่างกัน คือ แซกโซโฟนออโต้ แซกโซโฟนเทนเนอร์ ทรัมเป็ต สไลหรือทรอมโบน และปีคาดีเนต เป็นต้น

4) ด้านสีสันของเพลง เป็นสีสันที่ยังคงความเป็นตรงพ้นบ้านแบบเดิมไว้ เส้นห์ของความเป็นลูกทุ่งแท้ ๆ อนุรักษ์การบรรเลงในแบบฉบับตรงพ้นบ้าน ใช้เพลงลูกทุ่งยุคเฟื่องฟูของเพลงลูกทุ่งในจังหวะทำนองแบบลูกทุ่งเดิม มีความเรียบง่ายแต่ไม่ตกยุคสำหรับกลุ่มคนฟัง

5) ด้านคีตลักษณ์ ตรงพ้นบ้านของจังหวัดตากยังคงอนุรักษ์การบรรเลงเพลงเก่า โดยเน้นเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก ดังนั้นจึงใช้หลักการบรรเลงตามแนวของเพลงลูกทุ่ง ช่วงปี พ.ศ. 2530-2550 มีคีตลักษณ์ตามแบบเพลงลูกทุ่ง ที่มีรูปแบบ A B A คือ A หมายถึงท่อนเนื้อหา B หมายถึงท่อนฮุค แล้วกลับไปลงจบที่ A

สรุปได้ว่า ตรงพ้นบ้านคณะ ศ.คลังศรีศิลป์ จังหวัดตาก มีลักษณะทางดนตรีที่แสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์การบรรเลงในแบบฉบับตรงพ้นบ้านแบบดั้งเดิมที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางดนตรี ทั้ง 5 ด้าน คือ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง และคีตลักษณ์ ที่เน้นเพลงลูกทุ่ง ซึ่งช่วงการก่อกำเนิดของตรงพ้นบ้านนั้น ก่อกำเนิดพร้อม ๆ กับเพลงลูกทุ่งที่เป็นลูกทุ่งกราวปี พ.ศ. 2530-2550 มีเครื่องดนตรีกลองใหญ่เป็นตัวกำกับจังหวะหลักและมีวิธีการตีแบบเพลงลูกทุ่ง

ตารางที่ 6 ตารางพื้นบ้านคณะบัวหลวง จังหวัดกำแพงเพชร

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 114 การ ใช้ตาไก่ (Fermata (pause)above) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของบทเพลง -จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 80 -จังหวะหน้าทับสองไม้ ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 78 การใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Slur) -ใช้เป็นจังหวะโบเลโร่ ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 58
ทำนอง	ทำนองร่ำวงเป็นหลัก ประกอบกับมีจังหวะสองไม้หน้าทับลาว ท่วงทำนองจึงมีความเรียบง่ายแบบ พื้นบ้าน มีเพียงจังหวะโบเลโร่ที่เพิ่มเข้ามา ทำนองเรื้องวรค ประโยคของเพลงจึงเป็นไปตามเพลง พื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง
การประสานเสียง	ไม่พบการประสานเสียง พบการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีแต่ละประเภท
สีสันท่วงเพลง	ใช้เครื่องเป่า ทรัมเป็ต แซกโซโฟน ทรอมโบนีนัว กลองใหญ่ กลองโซโล ที่ทำจากโลหะ และหนัง ในการบรรเลง โดยจะให้แซกโซโฟน เป็นผู้ขึ้นเพลง
คีตลักษณ์	รูปแบบยังเหมือนอดีตแตกต่างกันที่ บางเพลงเล่น 2 รอบ และบางบทเพลงที่สั้นลงกว่าเดิม เล่นเพลงหลากหลายแนวเพลงกว่าเดิม

ลักษณะทางดนตรีของตารางพื้นบ้านคณะบัวหลวง จังหวัดกำแพงเพชร จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง โดยตารางคณะบัวหลวง นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันท่วงเพลง และคีตลักษณ์ คล้ายคลึงกับตารางพื้นบ้านจังหวัดตาก เนื่องด้วยมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ติดต่อกัน ซึ่งมีลักษณะทางดนตรี 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ เน้นจังหวะร่ำวง จังหวะสองไม้หน้าทับลาว และจังหวะใน เพลงลูกทุ่ง คือ จังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า กลองยาว ปีกินและจังหวะโบเลโร่ ใช้กลองใหญ่เป็นตัวกำกับจังหวะหลัก พร้อมกันนี้ก็สามารถบรรเลงในหน้าทับสองไม้ หรือหน้าทับลาวอีกด้วย

2) ด้านทำนอง เนื่องจากเน้นการร่ำวงเป็นหลัก ประกอบกับมีจังหวะสองไม้ หน้าทับลาว ท่วงทำนองจึงมีความเรียบง่ายแบบพื้นบ้าน มีเพียงยังหะโบเลโร่ที่เพิ่มเข้ามา เรื้องวรคเพลงและประโยคเพลงจึงเป็นไปตามเพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง ส่วนทำนองเพลงมาร์ชนั้นใช้สำหรับการไหว้ครูเท่านั้น

3) ด้านการประสานเสียง มีการประสานเสียงในแนวเดี่ยว กล่าวคือ การประสานระหว่างประเภทของเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงแตกต่างกัน คือ แซกโซโฟนอโต้ แซกโซโฟนเทนเนอร์ ทรัมเปต ทรอมโบนแบบนิ้วกด เป็นต้น

4) ด้านลีลาของเพลง เป็นลีลาที่ยังคงความเป็นตรว่งพื้นบ้านแบบเดิมไว้ ความเป็นพื้นบ้านแบบไทย ด้วยการบรรเลงเพลงไทย เพลงพื้นบ้าน และเพลงลูกทุ่ง เป็นส่วนมาก คล้ายคลึงกับตรว่งในจังหวัดตาก ยังคงอนุรักษ์การบรรเลงในแบบฉบับ ตรว่งพื้นบ้าน

5) ด้านคีตลักษณ์ ตรว่งพื้นบ้านของจังหวัดตากยังคงอนุรักษ์การบรรเลง เพลงเก่า โดยเน้นเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก ดังนั้นจึงใช้หลักการบรรเลงตามแนวของเพลง ลูกทุ่ง ช่วงปี พ.ศ. 2530-2550 มีคีตลักษณ์ตามแบบเพลงลูกทุ่ง ที่มีรูปแบบ A B A คือ A หมายถึงท่อนเนื้อหา B หมายถึงท่อนฮุค แล้วกลับไปจบที่ A

สรุปได้ว่า ตรว่งพื้นบ้านคณะบัวหลวง จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะ ทางดนตรีที่คล้ายคลึงกับตรว่งพื้นบ้านของจังหวัดตากเนื่องด้วยมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ที่ติดกัน จึงมีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์การบรรเลง ในแบบฉบับตรว่งพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ด้านจังหวะ ทำนอง การประสานเสียง ลีลา ของเพลง และคีตลักษณ์ ที่เน้นเพลงไทยในจังหวะราวง หน้าทับสองไม้หรือหน้าทับลาว เพลงพื้นบ้าน และเพลงลูกทุ่ง

ตารางที่ 7 ตารางพื้นบ้านคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ จังหวัดพิจิตร

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	- จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 118 การใช้ตาไก่ (Fermata (pause)above) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของบทเพลง - จังหวะร่ำวง ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 80 - จังหวะหน้าทับมอญ หน้าทับสองไม้ ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 35,45,80,130 การใช้เครื่องหมายทรีล (Trill) - จังหวะปิกิน ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 70
ทำนอง	เน้นเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า โชน กลองยาวและจังหวะปิกิน เป็นส่วนมาก ลักษณะทำนองเพลงเป็นแบบตารางพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลง มีการลากเสียงยาว ให้กลองใหญ่เป็นตัวยืนจังหวะหลัก และใช้กลองใหญ่ในการเดิน นำตะโพนไทยและตะโพนมอญมารวมบรรเลงจังหวะหลักในทำนองเพลงไทย
การประสานเสียง	Monophony เพลงมีแนวทำนองเดียวการประสานเสียงแบบนี้เป็นการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงเฉพาะเครื่องดนตรี ส่วนมากจะบรรเลงเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งสำหรับการบรรเลงลักษณะการแห่
สีสันทของเพลง	ใช้เครื่องเป่าที่วงที่มีจำนวนมาก อาทิ คลาริเน็ต ทรมเป็ต แซกโซโฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนอัลโต ออากละ 2 ถึง 3 ชิ้น ใช้ตะโพนไทย สำหรับการบรรเลงเพลงไทย ใช้กลองใหญ่ช่วยหรือบรรเลงในเพลงลูกทุ่ง ทำให้เกิดสีสนับแบบดนตรีตะวันตกที่บรรเลงเพลงไทย โดยจะให้คลาริเน็ต แซกโซโฟนอัลโต ทรมเป็ตผู้นำขึ้นเพลง
คีตลักษณ์	การบรรเลงตามหลักคีตลักษณ์เพลงไทย ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพลงส่วนมากใน 1 เพลง จะบรรเลง 2 รอบ ใช้บันไดเสียงแบบเพลงไทย แต่ใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีเป็นทำนอง ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดดข้ามเสียง

ลักษณะทางดนตรีของตารางพื้นบ้านคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น โดยตารางคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันทของเพลง คีตลักษณ์ ตามอัตลักษณ์ของตนเอง 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะใช้จังหวะมาร์ชใช้สำหรับการไหว้ครู จังหวะร่ำวง หน้าทับมอญ หน้าทับสองไม้ จังหวะ จังหวะสามช่า จะกำหนดด้วยเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองใหญ่ ตะโพนมอญ และตะโพนไทย เป็นตัวกำกับจังหวะหลัก

2) ด้านทำนอง เน้นเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะร่ำวง จังหวะสามช่า แซมบ้า โชน กลองยาวและจังหวะปิกิน เป็นส่วนมาก ลักษณะทำนองเพลงเป็นแบบตารางพื้นบ้าน

แบบดั้งเดิม ให้กลองใหญ่เป็นตัวยืนจังหวะหลักสำหรับการเดินเท้า นำตะโพนไทยและ ตะโพนมอญมาร่วมบรรเลงในทำนองเพลงไทย สำหรับการนั่งบรรเลง

3) ด้านการประสานเสียง Monophony เพลงมีแนวทำนองเดียวการประสานเสียงแบบนี้เป็นการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีส่วนมากจะบรรเลงเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งสำหรับการบรรเลงลักษณะการแห่

4) ด้านสีสนของเพลง ใช้เครื่องเป่าทั้งวงที่มีจำนวนมาก อาทิ คลาริเน็ต ทรัมเป็ต แซกโซโฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนอัลโต อย่างละ 2 ถึง 3 ชิ้น ใช้ตะโพนไทย สำหรับการบรรเลงเพลงไทย ใช้กลองใหญ่ช่วยหรือบรรเลงในเพลงลูกทุ่ง ทำให้เกิดสีสนแบบดนตรีตะวันตกที่บรรเลงเพลงไทย โดยจะให้คลาริเน็ต แซกโซโฟนอัลโต ทรัมเป็ต ผู้นำขึ้นเพลง

5) ด้านคีตลักษณ์ การบรรเลงตามหลักคีตลักษณ์เพลงไทย ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพลงส่วนมากใน 1 เพลง จะบรรเลง 2 รอบ ใช้บันไดเสียงแบบเพลงไทย แต่ใช้เครื่องดนตรีประเภทแตรวงเป็นตัวดำเนินทำนอง ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดดข้ามเสียง เน้นการผสมผสานของจำนวนเครื่องดนตรีที่มากขึ้น

สรุปได้ว่า แตรวงพื้นบ้านคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ จังหวัดพิจิตร มีลักษณะทางดนตรีที่คล้ายคลึงกับแตรวงพื้นบ้านของจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร เนื่องด้วยมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ติดกัน จึงมีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม แต่มีลักษณะที่โดดเด่นสำหรับการกำหนดจำนวนเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงหลากหลาย คลาริเน็ต ทรัมเป็ต แซกโซโฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนอัลโต ใน 1 ประเภท มีจำนวน 2-3 ชิ้น ทำให้เกิดช่วงเสียงที่หลากหลาย ด้านจังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสนของเพลง และ คีตลักษณ์ ที่เน้นเพลงไทยในจังหวะราวง หน้าทับสองไม้หรือหน้าทับลาว เพลงพื้นบ้านมีตะโพนไทยเป็นตัวกำกับจังหวะ

ตารางที่ 8 ตารางพื้นบ้านคณะศรีสุวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช อัตราจังหวะ ⁴ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 150 การเน้นเสียงหนัก-เบา (Accent) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะที่ 1,3 -จังหวะร่ำว อัตราจังหวะ ² คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 100 -จังหวะหน้าทับมอญใช้อัตราจังหวะ ² คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 60 การใช้เครื่องหมายพรมนิ้ว(Trill) -จังหวะสามช่า ใช้อัตราจังหวะ ² คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 140 มีการใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) , (Slur)
ทำนอง	บรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรับงานศพเป็นส่วนมาก มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงซ้ำขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สิ้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ
การประสานเสียง	มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทรอมโบน ทรัมเบ็ต สำหรับเพลงประเภทเพลงมาร์ช ส่วนเพลงอื่น ๆ ไม่พบการประสานเสียง เนื่องจากบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่
สีสันของเพลง	ใช้เครื่องเป่า คลาริเน็ต ทรัมเบ็ต แซกโซโฟน อัลโต กลองใหญ่ ทรอมโบนนิ้ว และตะโพนไทย ตะโพนมอญ และเปิงมางคอก สำหรับการบรรเลงจังหวะ โดยจะให้คลาริเน็ต เป็นผู้ขึ้นเพลงเหมือนเดิมในอดีต
คีตลักษณ์	รูปแบบยังเหมือน ในแบบคีตลักษณ์เพลงไทย ที่มีวรรคเพลง ประโยคเพลง การเล่นท่อนเพลงละ 2 ครั้ง แบบเพลงไทย

ลักษณะทางดนตรีของตารางพื้นบ้านคณะศรีสุวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จะมีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น โดยตารางคณะศรีสุวรรค์ นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง คีตลักษณ์ คงความเป็นตารางพื้นบ้านที่บรรเลงเพลงไทยเดิม 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ จังหวะมาร์ชใช้สำหรับการไหว้ครู จังหวะร่ำว หน้าทับมอญ หน้าทับสองไม้ จังหวะ จังหวะสามช่า จะกำหนดด้วยเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองใหญ่ ตะโพนมอญ และตะโพนไทย เป็นตัวกำกับจังหวะหลัก

2) ด้านทำนอง บรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรับงานศพเป็นส่วนมาก มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงซ้ำขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สิ้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ

3) ด้านการประสานเสียง มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรี แซกโซโฟน ทروมโบน ทรัมเป็ต สำหรับเพลงประเภทเพลงมาร์ช ส่วนเพลงอื่น ๆ ไม่พบ การประสานเสียง เนื่องจากบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่

4) ด้านสีสันของเพลง ใช้เครื่องเป่า คลาริเน็ต ทรัมเป็ต แซกโซโฟนอัลโต กลองใหญ่ ทروมโบนนิ้ว และตะโพนไทย ตะโพนมอญ และเปิงมางคอก สำหรับการ บรรเลงจังหวะ โดยจะให้คลาริเน็ต เป็นผู้ขึ้นเพลงเหมือนเดิมในอดีต

5) คีตลักษณ์ รูปแบบยังเหมือน ในแบบคีตลักษณ์เพลงไทย ที่มีวรรคเพลง ประโยคเพลง การเล่นท่อนเพลงละ 2 ครั้ง แบบเพลงไทย ที่สำคัญอัตลักษณ์ ทางดนตรีของแตงวงคณะศรีสุวรรค์ได้รับการถ่ายทอดจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

สรุปได้ว่า แตงวงพื้นบ้านคณะศรีสุวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะ ทางดนตรีที่คล้ายคลึงกับแตงวงพื้นบ้านของจังหวัดอุทัยธานี เนื่องด้วยมีพื้นที่ทาง ภูมิศาสตร์ที่ติดกัน จึงมีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม แตงวงพื้นบ้านที่บรรเลงเพลงไทย เป็นส่วนมาก ใช้เครื่องดนตรีตะวันตกบรรเลงเพลงไทย คือคลาริเน็ต ทรัมเป็ต แซกโซ โฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนอัลโต ทروมโบนนิ้วพร้อมกันนี้ยังใช้ตะโพนไทย ตะโพนมอญ เปิงมางคอก สำหรับการบรรเลงจังหวะ และยังคงหลักการคีตลักษณ์แบบเพลงไทยเดิมไว้ เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ตารางที่ 9 แตรวงพื้นบ้านคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง จังหวัดอุทัยธานี

หัวข้อ	ลักษณะทางดนตรี
จังหวะ	-จังหวะมาร์ช ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 4 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 117 การใช้ตาไก่ (Fermata(pause)above) ที่ ห้องที่ 16 จังหวะตัวโน้ตสุดท้ายของเพลง -จังหวะร่าย ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 85 -จังหวะหน้าทับปรบไก่ 3 ชั้น ใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ ความเร็ว (Tempo) 96 -จังหวะสามช่า ใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ คือ ใน 1 ห้องเพลงมี 2 จังหวะ มีความเร็ว (Tempo) 120
ทำนอง	บรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรับงานศพเป็นส่วนมาก มีการซ้ำเสียง การเรียงเสียงซ้ำขึ้น การเรียงเสียงขาลง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลงมีการลากเสียงยาว สิ้นฟังแล้วเกิดความไพเราะ
การประสานเสียง	มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีในแบบสากลเครื่องเป่าลมทองเหลือง คลาริเน็ต ทروมโบนนิ้ว ทรัมเบ็ต แซกโซโฟน อัลโตแซก การประสานเสียงแบบลักษณะหน้าที่ของเครื่องดนตรี
สีสันของเพลง	บรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่ ใช้เครื่องเป่าคลาริเน็ต ทروมโบนนิ้ว ทรัมเบ็ต แซกโซโฟน อัลโตกลองใหญ่ ตะโพนไทยกำกับจังหวะ และมีระนาดเอกเข้ามาผสมสามผสาน หรืออาจบรรเลงเดี่ยวบ้างในบางเพลง
คีตลักษณ์	การบรรเลงตามหลักคีตลักษณ์เพลงไทย ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพลงส่วนมากใน 1 เพลง จะบรรเลง 2 รอบ ใช้บันไดเสียงแบบเพลงไทย แต่ใช้เครื่องดนตรีประเภทแตรวงเป็นตัวดำเนินทำนอง ทำนองเพลงที่อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่กระโดดข้ามเสียง

ลักษณะทางดนตรีของแตรวงพื้นบ้านคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง จังหวัดอุทัยธานี มีเพลงที่ใช้อยู่ในวง 4 ประเภท ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเพลงลูกทุ่ง เป็นต้น โดยแตรวงคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง นั้นจะมีลักษณะทางดนตรี เช่น จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสันของเพลง คีตลักษณ์ 5 หัวข้อ คือ

1) ด้านจังหวะ จังหวะมาร์ชใช้สำหรับการไหว้ครู จังหวะในเพลงไทยเดิม หน้าทับมอญ หน้าทับสองไม้ หน้าทับปรบไก่ ในอัตราจังหวะ 3 ชั้น 2 ชั้น และชั้นเดียว กำกับจังหวะด้วยเครื่องหนังคือ ตะโพนมอญ และตะโพนไทย

2) ด้านทำนอง บรรเลงเพลงไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรับงานศพเป็นส่วนมาก มีการซ้ำเสียง บันไดเสียงเป็นแบบเพลงไทยเดิม ช่วงเสียงของทำนองเพลง มีการลากเสียงยาว

3) ด้านการประสานเสียง มีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีในแบบ

สากล คู่ 3,7 เครื่องเป่าลมทองเหลือง คลาริเน็ต ทรอมโบนีว้ ทรัมเป็ต แซกโซโฟน อัลโตแซก การประสานเสียงแบบลักษณะหน้าที่ของเครื่องดนตรี โดยเป็นการประสานเสียงที่ไม่มีความซับซ้อนมาก บ่งบอกถึงความเป็นตรว่งพื้นบ้านและด้านคีตลักษณ์จะมีการบรรเลงเพลงท่อนเดียว กับเพลงสองท่อน เป็นส่วนใหญ่ คลาริเน็ตเป็นผู้นำขึ้นเพลง

4) ด้านสีสนของเพลง บรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นส่วนใหญ่ ใช้เครื่องเป่า คลาริเน็ต ทรอมโบนีว้ ทรัมเป็ต แซกโซโฟน แซกโซโฟนอัลโต บาริโทน กลองใหญ่ ตะโพนไทยกำกับจังหวะ และมีระนาดเอกเข้ามาผสมผสาน หรืออาจบรรเลงเดี่ยวบ้าง ในบางเพลง คลาริเน็ตทำหน้าที่ผู้นำขึ้นเพลง และเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องบรรเลงตาม โน้ตสากลในหน้าที่ของตัวเอง

5) ด้านคีตลักษณ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีของตรว่งคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ ประสานเสียงโดยลักษณะทางดนตรีจะเป็นเพลงไทย แบบกำหนดด้วยโน้ตสากล มาประกอบการบรรเลงทั้งวงและด้านคีตลักษณ์ มีวรรค ประโยคเพลงแบบเพลงไทย การเล่นท่อนละ 2 รอบแบบดนตรีไทย

สรุปได้ว่า ตรว่งพื้นบ้านคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง จังหวัดอุทัยธานี มีลักษณะทางดนตรีที่มีส่วนคล้ายกับจังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัดนครสวรรค์ และมีส่วนคล้ายตรว่งพื้นบ้านในเขตพื้นที่ภาคกลาง คือจังหวัดชัยนาทและจังหวัดสิงห์บุรี เนื่องจากภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน ยังคงบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นหลัก และมีลักษณะทางดนตรีที่เฉพาะคือการบรรเลงด้วยโน้ตสากล และมีการประสานเสียงแบบดนตรีสากล แบบไม่ซับซ้อนมาก ในรูปแบบเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลืองผสมกัน พร้อมกันนี้ ยังนำระนาดเอก เข้ามาผสมวง และใช้ตะโพนไทยและตะโพนมอญ ในการตีประกอบ จังหวะหลัก

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทางดนตรีของตรว่งพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง ได้กำหนดขอบเขตของวงดนตรีเป้าหมายที่มีอายุการก่อตั้ง การบรรเลงรับงานไม่น้อยกว่า 40 ปี เพื่อให้ได้ค่าคงที่ของลักษณะทางดนตรี จึงได้วงดนตรีตามขอบเขตจังหวัดละ 1 วง รวมทั้งสิ้น 9 วง ศึกษาลักษณะทางดนตรีในด้านหัวข้อ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง สีสนของเพลง และคีตลักษณ์ ในแต่ละจังหวัดมีลักษณะทางดนตรีที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละวง แต่ละจังหวัด พร้อมกันนี้ยังมีปัจจัยที่ทำให้ตรว่งพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง

เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด อีกทั้งยังมีปัจจัยทางด้านพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน
เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะทางดนตรี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แตรวงพื้นบ้านคณะบ้านตาล จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะทางดนตรี
ด้านการประสานเสียงที่ใช้เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นแต่ละหน้าที่เป็นตัวประสานเสียงกัน
ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดลักษณะทางดนตรีด้านการประสาน
เสียงคงไว้

2. แตรวงพื้นบ้านคณะ ศ.บุญมีศิลป์ จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะทางดนตรี
ด้านสีสันของเพลง ที่ใช้เพลงหลากหลายของการบรรเลงเพลง เน้นบรรเลงเพลงลูกทุ่ง
ที่เข้าถึงผู้ฟังและนางรำในจังหวัดที่หลากหลาย ทั้งราวัง จังหวัดสามช่า แซมบ้า ตะลุง
ไซมอน และเพลงที่ทันสมัยมากขึ้น ตัดทอนบทเพลงให้เหลือแต่ท่อนที่ติดหูผู้ฟังหรือเรียก
ว่าท่อนฮุค เพื่อการบรรเลงเพลงที่หลากหลาย เพิ่มสีสันด้วยการเพิ่มกลองใหญ่ จากเดิม
แตรวงพื้นบ้านทั่วไปจะมี 1 ใบ เป็น 2 ใบ เพิ่มกลองโซโล ใน 1 ชุด มี 4 ใบ ทำให้ส่วน
ของสีสันของเพลงเป็นเอกลักษณ์ของวง

3. แตรวงพื้นบ้านคณะรุ่งเรืองโชวี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะทางดนตรีด้าน
จังหวัดที่มีการนำจังหวะแข็งแบบหมอลำมาบรรเลง มีทำนองหมอลำในจังหวะราวังแบบ
แข็งเข้ามา คีตลักษณ์ที่บรรเลงด้วยบันไดเสียง ด ร ม ซ ล เป็นส่วนมาก และมีการนำ
เครื่องดนตรีแคนของภาคอีสานมาผสมกับแตรวงพื้นบ้านได้อย่างลงตัว

4. แตรวงพื้นบ้านคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย มีลักษณะทางดนตรีด้าน
สีสันของเพลง โดยการนำเปิงมางคอกกับตะโพนมอญมาผสมผสานกับแตรวงพื้นบ้าน
เกิดจากการผสมผสานระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีตะวันตก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการ
คงอยู่ของแตรวงพื้นบ้านคณะวิชาญศิลป์ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ในเขตอำเภอสวรรคโลก
อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลานหอย และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดอุดรธานี
จังหวัดตาก เป็นต้น

5. แตรวงพื้นบ้านคณะ ศ.คลังศรีศิลป์ จังหวัดตาก มีลักษณะทางดนตรีที่
แสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์การบรรเลงในแบบฉบับแตรวงพื้นบ้าน เน้นเพลงลูกทุ่ง ซึ่ง
ช่วงการก่อกำเนิดของแตรวงพื้นบ้านนั้นก่อกำเนิดพร้อม ๆ กับเพลงลูกทุ่ง

6. แตรวงพื้นบ้านคณะบัวหลวง จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะทางดนตรี
ที่คล้ายคลึงกับแตรวงพื้นบ้านของจังหวัดตาก เนื่องจากมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ติดกัน
จึงมีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์การบรรเลงในแบบฉบับ
แตรวงพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

7. แตรวงพื้นบ้านคณะลูกทุ่งพรสวรรค์ จังหวัดพิจิตร มีลักษณะทางดนตรีที่คล้ายคลึงกับแตรวงพื้นบ้านของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร แต่มีลักษณะที่โดดเด่นสำหรับการกำหนดจำนวนเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงหลากหลาย คลาริเน็ต ทรัมเป็ต แซกโซโฟนเทเนอร์ แซกโซโฟนอัลโต ใน 1 ประเภท มีจำนวน 2 – 3 ชิ้น ทำให้เกิดช่วงเสียงที่หลากหลาย ในเพลงไทยจะใช้น้ำทับสองไม้หรือน้ำทับลาว มีตะโพนไทยเป็นตัวกำกับจังหวะ

8. แตรวงพื้นบ้านคณะศรีสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะทางดนตรีที่คล้ายคลึงกับแตรวงพื้นบ้านของจังหวัดอุทัยธานี มีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ใช้เครื่องดนตรีตะวันตกบรรเลงเพลงไทย ใช้ตะโพนไทย ตะโพนมอญ เปิงมางคอก สำหรับการบรรเลงจังหวะ และยังคงหลักการคีตลักษณ์แบบเพลงไทยเดิมไว้ เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

9. แตรวงพื้นบ้านคณะลูกพ่อสาวยศิษย์ประสานเสียง จังหวัดอุทัยธานี มีลักษณะทางดนตรีที่มีส่วนคล้ายแตรวงพื้นบ้านในเขตพื้นที่ภาคกลาง คือจังหวัดชัยนาท และจังหวัดสิงห์บุรี ยังคงบรรเลงเพลงไทยเดิมเป็นหลัก และมีลักษณะทางดนตรีที่เฉพาะคือการบรรเลงด้วยโน้ตสากล มีการประสานเสียงแบบไมซ์ซ้อนมาก ประสานเสียงสากลในรูปแบบเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลืองผสมกัน พร้อมกันนี้ยังนำระนาดเอกเข้ามาผสมวง และใช้ตะโพนไทยและตะโพนมอญ ในการตีประกอบจังหวะหลัก

ลักษณะทางดนตรีของแตรวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างสามารถแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเพื่อให้เกิดการอยู่รอด ส่วนมากคณะแตรวงที่ยังรับงานบวชนาคอยู่ คือ จังหวัดตาก จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร แต่ก็มีกรรับงานบรรเลงในงานศพด้วย ส่วนที่เหลือจากลักษณะทางดนตรีที่บรรเลงเพลงไทย การนำเครื่องดนตรีไทยเข้าไปผสม โดยจังหวัดที่บรรเลงในงานศพโดยเฉพาะ คือ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี ลักษณะทางดนตรีที่พบนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแตรวงพื้นบ้านหันไปบรรเลงเพลงไทยมากขึ้น นำเครื่องดนตรีไทยมาผสมวงมากขึ้น เป็นผลมาจากความนิยมเครื่องเล่นที่ทันสมัย เช่น รถแห่ที่มีเครื่องดนตรีวงสตริง กีต้า เบส กลองชุด เข้ามามีบทบาทสำหรับการแห่ นาคมากขึ้นจึงทำให้แตรวงพื้นบ้านต้องปรับเปลี่ยนลักษณะทางดนตรีเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะทางดนตรีของแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างในอดีตกับปัจจุบัน มีการเพิ่มจังหวะหลากหลายขึ้นยากขึ้นกว่าอดีต มีการปรับตัวไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน ส่วนทำนองมีการเพิ่มทำนองหลากหลายขึ้นกว่าอดีต มีเพลงมากขึ้นหลายประเภท ให้เข้ากับการปรับตัวไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน การประสานเสียงไม่มีการประสานเสียง เป็นการเป่าตามกันไประหว่างเสียงต่ำกับเสียงสูง บางครั้งมีการสอดแทรกเสียงคู่ 3, 7 ตอนรับและตอนจบบทเพลง สีสันของเพลงมีการเพิ่มเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากล เข้ามาทำให้เกิดความหลากหลายขึ้นเพื่อให้เข้ากับการปรับตัวไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน คีตลักษณ์ มีการเพิ่มเป็นบทเพลงที่สั้นลงแต่มีบทเพลงเกิดขึ้นมากมายหลายแนว หลายประเภทเพื่อให้เข้ากับการปรับตัวไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน โดยอาศัยแนวคิด วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน ดังที่ Pikulsri (2017) ได้กล่าวเกี่ยวกับทัศนคติและแนวทาง ของแตงวงพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่าง จากการสัมภาษณ์หัวหน้าวงทุกคณะแตงวงพื้นบ้าน ภาคเหนือตอนล่างนั้น ปัจจุบันความนิยมแตงวงของประชาชนได้เปลี่ยนความต้องการ ไปจากเดิมมาก แต่ก่อนใช้แตงวงเพื่อประกอบพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ไป ในด้าน ของความศักดิ์สิทธิ์และศิลปะของการบรรเลงเพื่อความไพเราะ แต่ปัจจุบันเน้นไปใน ด้านของความสนุกสนาน ความครื้นเครงและความโอ้อ่าเท่านั้นเอง จึงอยากจะให้ย้อน กลับไปมองภาพในอดีตที่ทรงคุณค่าในด้านของวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนเพลง ที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาแต่โบราณได้คงไว้ตลอดไป บริบทลักษณะทางดนตรีแต่เดิม เป็นการเป่าแบบตรง ๆ แต่ในปัจจุบันมีลักษณะทำนองคีตลักษณ์ที่บรรเลงเสียงยาว มากขึ้นเพื่อให้เกิดการรับรู้ทางอารมณ์ผ่านการได้ยินได้ฟังถ่ายทอดอารมณ์ให้กับผู้ฟัง อีกทั้งด้วยสาเหตุที่นำดนตรีไทยมาบรรเลงร่วมจึงมีจังหวะและสีสันในแบบผสมผสานของ ดนตรีไทย แตงวงพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่างจึงวิวัฒนาการลักษณะทางดนตรีใน เรื่องเทคนิคการเป่าในแบบการลากเสียงยาวมากขึ้น เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีวิเคราะห์ ด้านดนตรีวิทยาในธรรมชาติของดนตรี วิเคราะห์แจกแจงองค์ประกอบข้อมูลเรื่องจังหวะ ทำนอง สีสันของเพลง การประสานเสียงและคีตศิลป์ ตรงกับ Nakpee (1994) ในมิติ ของการพัฒนาลักษณะทางดนตรีของแตงวงพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง แต่เดิม เล่นเพลงจำพวกเพลงร่ำวง เพลงลูกกรุง เพลงลูกทุ่ง ซึ่งเป็นเพลงสมัยนิยมในสมัยนั้น และในปัจจุบันแนวคิดสำหรับการฟังเพลงเปลี่ยนไปแนวเพลงก็เปลี่ยนไป มีลูกทุ่งแดนซ์ ลูกทุ่งเพื่อชีวิต มีเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ทำให้แตงวงพื้นบ้านต้องปรับตัว

กลับไปสู่การบรรเลงแบบอดีตมากขึ้น กล่าวคือ การบรรเลงในแบบดนตรีไทยมากขึ้น แต่ใช้เครื่องเป่าลมไม้และลมทองเหลืองบรรเลงเพลงไทยเดิม ซึ่งในปัจจุบันนำตะโพนไทย ตะโพนมอญ เปิงมางคอก ระนาดเอกมาร่วมผสมวงด้วย ซึ่งหมายความว่าลักษณะทางดนตรีกลับไปสู่ต้นกำเนิด สอดคล้องกับที่มาของลักษณะทางดนตรี ของแตงวง พันบ้าน Charoensook (2000) ได้กล่าวถึงกำเนิดของแตงวงไว้ว่า แตงวงได้มีการพัฒนาเกิดขึ้นโดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ได้ทรงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการบรรเลงแตงวงทหารเรือเป็นแบบตะวันตก มีการประสานเสียงตาม หลักทฤษฎีดนตรีสากล และมีการจัดแสดงคอนเสิร์ต การเปลี่ยนแปลงวิธีการบรรเลง ดังกล่าวคงยึดถือและบรรเลงแบบเดิมอยู่ แพร่กระจายลักษณะวิธีการบรรเลงสู่สังคม ชาวบ้านโดยเริ่มก่อตั้งแตงวงชาวบ้านขึ้น ซึ่งแต่เดิมวงปี่พาทย์ทำหน้าที่รับใช้สังคมและ ในบริบททาง สังคมของเครื่องเป่าในต่างประเทศ สอดคล้องกับ Rojanatrakul (2016) ได้กล่าวว่า วงดนตรีหมู่บ้านของอังกฤษที่มีชื่อเสียงมาก เช่น วง West Chiltonton Silver Band ซึ่งเดิมเป็นวงดนตรีขนาดเล็กก่อนแล้วค่อย ๆ เจริญขึ้นจนมีประวัติบันทึก ไว้ชัดเจน เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาและลักษณะวงดนตรีหมู่บ้าน ของอังกฤษแตงวงเครื่องเงิน West Chiltonton Silver Band ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1908 โดยชาวบ้านธรรมดา 3 คน คนที่ 1 มีอาชีพจัดสวนตกแต่งภูมิทัศน์ คนที่ 2 เป็นนักดนตรี ขององค์กรช่วยเหลือผู้ยากจน คนที่ 3 เป็นช่างก่อสร้าง อย่างไรก็ตามดนตรีเป็นเครื่องมือสำหรับรับใช้สังคมและความเป็นพื้นบ้านก็ยังคงเกิดความผูกพันกับวิถีชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น ลักษณะทางดนตรีที่ไม่ตรงกับผู้เสพก็ไม่สามารถคงอยู่ได้และเมื่อคงอยู่ไม่ได้ต้อง มีการปรับตัวไม่ว่าจะปรับตัวไปสู่ออนาคต หรือปรับตัวย้อนกลับไปสู่ออดีตที่ได้รับความนิยมต่อวิถีชีวิต สอดคล้องกับ Pukhaotong (1981) ที่ได้กล่าวถึงดนตรีพื้นบ้านจะมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตอย่างแนบแน่น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมอาชีพ ความบันเทิง เป็นต้น อาจารย์สังัด ภูเขทอง ให้ความหมายลักษณะของดนตรีพื้นบ้านว่า ธรรมชาติของเพลงพื้นบ้านที่มีความจริงใจ สะอาดบริสุทธิ์ถูกสร้างมาจากสังคมชาวบ้าน ด้วยศิลปะที่เขาแสดงออกมาอย่างชัดเจน ทำให้ทราบสิ่งต่าง ๆ ที่แฝงอยู่มากมาย เช่น กิริยา มารยาท ภาษา วัฒนธรรม อาชีพ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ต่าง ๆ ทำให้คนรุ่นหลังมองเห็นสังคมไทยอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะทางดนตรีของเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือตอนล่างนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการหาเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเครื่องดนตรีพื้นบ้านหรือในบริบทอื่น ๆ ของสังคมเพื่อเป็นการศึกษาวิจัยในหัวข้อต่อไปได้

2. มีการขยายผลการศึกษาวิจัยในเชิงมานุษยวิทยาเรื่องเครื่องดนตรีพื้นบ้านคณะต่าง ๆ ต่อไป เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเครื่องดนตรีต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะเพลงมาร์ช เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง ประเพณีเครื่องดนตรีพื้นบ้านในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Amatayakul, P. (1981). *Crown Prince with music*. Bangkok: Chanwanich.
- Charoensook, S. (2000). *Beass and Brass of the Siamese*. Bangkok: DoctorZack.
- Nakpee, P. (1994). *Thai Folk Music*. Phitsanulok: Department of Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Naresuan University.
- Pikulsri, C. (2017). *Change in Music*. Khon Kaen: Graduate Studies Textbook Project branch of music Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University.
- Pukhaotong, S. (1981). *Thai music and Guidelines for entering Thai music*. Bangkok: Department of Music, Bansomdejchaopraya Teacher College.
- Rojanatrakul, S. (2016). *Brass Band*. Bangkok: Odeon Store.